

Spis treści

I. Wstęp	15
II. Studia i szkice	19
1. Johannes Maximilian Avenarius - śląski malarz i grafik. Przyjaciel Carla i Gerharta Hauptmannów	21
2. Carl i Gerhart Hauptmannowie a kolonia artystyczna w Szklarskiej Porębie ...	41
3. List Carla Hauptmanna do teścia, generała Heinricha Rohne. Raz jeszcze o (domniemanym?) udziale niemieckiego pisarza w tłumaczeniu <i>Chłopów</i> Władysława St. Reymonta	44
4. Amerykańskie tourné literackie Carla Hauptmanna w 1908 roku. Zapomniany reportaż „New Yorker Staatszeitung”	47
5. Carl Hauptmann i jego twórczość w świetle niemieckojęzycznej gazety amerykańskiej „New Yorker Staatszeitung”. Wybór materiałów archiwalnych ..	56
6. Carl Hauptmann w obliczu I wojny światowej. Na przykładzie tekstów publicystycznych lat 1914-1919.....	65
7. Pogmatwane drogi szklarskoporębiańskiego archiwum. Tropami literackiej spuścizny Carla Hauptmanna po 1945 roku	73
8. Martha Hauptmann i jej wspomnienia <i>Drogi mojego życia</i>	96
9. Uroczystości jubileuszowe w Hirschberg/Jeleniej Górze z okazji 80. rocznicy urodzin Gerharta Hauptmanna w 1942 roku. Materiały archiwalne - wybór.....	104
10. Felix A. Voigt i jego „Gerhart-Hauptmann-Jahrbuch“ 1936-1937-1948	116
11. Kultura w cieniu swastyki. Książki Bogusława Drewniaka o teatrze i filmie Trzeciej Rzeszy w świetle niemieckojęzycznych mediów	131
12. Günther Grundmann, konserwator zabytków prowincji dolnośląskiej i jego rola w ukrywaniu dzieł sztuki w latach 1942 - 1945.....	155
13. Początki działalności Karla Dedeciusa jako tłumacza literatury polskiej (1963-1964) w świetle dokumentów Instytutu Pamięci Narodowej	166
14. Deutsches Polen-Institut w Darmstadt w roli ambasady kultury polskiej w latach 1979-1998.....	197
15. Na tropie translatorskich sukcesów Karla Dedeciusa	204
16. Z korespondencji Karla Dedeciusa do Horsta Bienka. Rekonesans	215
17. „Pałeczkę sztafety przekazuję dalej...”. Odejście Karla Dedeciusa ze stanowiska dyrektora Deutsches Polen-Institut w Darmstadt w 1998 roku w świetle prasy niemieckiej	222
18. Tęsknota za Ojczyzną z perspektywy kapłana na obczyźnie. <i>Opisaniu wierszy</i> Bonifacego Miążka	231
19. Konecka „ziemia obiecana” i niespodziewana trzecia emigracja ks. Infulata prof. dr hab. Bonifacego Miążka w 2012 roku	234
20. Literaccy polonofile w Austrii	252
21. Pisarze dwujęzyczni i tłumacze jako pośrednicy w transferze kulturowym	282
22. „Polska była dla mnie krajem Zachodu”. „Sytuacja społeczno-polityczna w b. NRD oraz kontakty z Polską w ocenie poety i tłumacza Henryka Bereski	291
23. O Michale Cieśli, wielkim mistrzu profesora Lecha Kolago	302
24. „Centrum przeciw Wypędzeniom” - Powiernictwo Pruskie - „Widoczny Znak”: czy naczynia połączone w procesie „legitymizacji” historii	311
III. Wywiady	317
a. Przeprowadzone przez autora	
1. Pół wieku z literaturą niemiecką na Śląsku. Rozmowa z prof. dr hab. Anną Stroką	319
2. „Uczcie się języków i używajcie ich z fantazją”. Wywiad z Karlem Dedeciusem	331
3. „A tak bardzo tęskniłem za Polską”. Rozmowa z Księdzem Infulatem prof. dr hab. Bonifacym Miążkiem	336
4. O Grunwaldzie w Berlinie. Rozmowa z prof. dr hab. dr h.c. Svenem Ekdahlem o jego badaniach nad Zakonem Krzyżackim i kontaktach z polskimi uczelniami	361

5. „Współczesne niemcoznawstwo to rozległy wachlarz zagadnień”.
Rozmowa z prof. dr. hab. Bogusławem Drewniakiem..... 366
6. „Pisać o Austrii znaczy tyle, co odkrywać rzeczywistości
w nierzeczywistości”. Rozmowa z prof. dr hab. Stefanem H. Kaszyńskim 375
7. „Bazowałem na korzeniach Renesansu...” Rozmowa z Karlem Dedeciusem .. 385
8. Między Śląskiem, Niemcami a Skandynawią. Rozmowa z prof. dr hab.
Grażyną B. Szewczyk 390

b. Przeprowadzone z autorem

1. Kobieta niecodzienna. O Marcie Hauptmann, pierwszej żonie Carla
Hauptmanna. Rozmowa z prof. dr hab. Krzysztofem A. Kuczyńskim,
edytorem jej wspomnień pt. *Mein Lebensfaden* (rozm. Katarzyna Grzywka,
Lech Kolago) 398
2. Jest szansa na renesans Gerharta Hauptmanna. Rozmowa z prof. dr hab. Krzyszto-
fem A. Kuczyńskim z Uniwersytetu Łódzkiego, prezesem Polskiego Towarzystwa
im. Gerharta Hauptmanna i redaktorem naczelnym „Carl und Gerhart Hauptmann
— Jahrbuch“. W 150. rocznicę urodzin Gerharta Hauptmanna, laureata Nagrody
Nobla w 1912 r. (rozm. Katarzyna Grzywka i Lech Kolago) 406
3. W cieniu sławnego brata... Rozmowa o życiu i twórczości Carla
Hauptmanna z prof. dr hab. Krzysztofem A. Kuczyńskim, badaczem literatury
niemiecko-śląskiej, wydawcą tomu *Carl Hauptmann w polskiej nauce i krytyce
literackiej* (rozm. Katarzyna Grzywka i Lech Kolago) 413
4. Czy polski come back Carla Hauptmanna? Rozmowa z prof. dr hab.
Krzysztofem A. Kuczyńskim (rozm. Bonifacy Miązek) 433
5. Między kulturą i polityką. Rozmowa z prof. dr hab. Krzysztofem A.
Kuczyńskim, kierownikiem Katedry Badań Niemcoznawczych UŁ
z okazji Jego 65. urodzin (rozm. Joanna Ciesielska-Klikowska)..... 441
6. „Austria jest jego ojczyzną...” Rozmowa z prof. dr hab. Krzysztofem A.
Kuczyńskim z Uniwersytetu Łódzkiego o życiu i twórczości oraz dziejach jego
wieloletniej przyjaźni z Księdzem Infułatem prof. dr hab. Bonifacym
Miązkim (rozm. Włodzimierz Jarocki) 451

IV. Miscellanea 469

1. Austriackie wyróżnienie dla prof. dr hab. Stefana H. Kaszyńskiego 471
2. Jubileusz prof. dr hab. Piotra Obrączki 474
3. Jubileusz 90-lecia oraz honorowy doktorat Europejskiego Uniwersytetu
„Viadrina” dla prof. dr h.c. mult. Karla Dedeciusa, Słubice - Frankfurt/O,
16-17 czerwca 2011 r. 479
4. Wystawa „Karl Dedecius i Łódź”. Archiwum Karla Dedeciusa przy
Collegium Polonicum, Słubice 17 czerwca 2010 486
5. Deutscher Nationalpreis 2010 dla Karla Dedeciusa, Hamburg
23 czerwca 2010..... 490
6. Łódzkie uroczystości 90-lecia urodzin prof. dr h.c. mult. Karla Dedeciusa
(19-26 maja 2011) 501
7. Współpracowałem z ludźmi o różnych poglądach...” Z wizytą u profesora
Karla Dedeciusa. Frankfurt nad Menem, 25 czerwca 2012 508
8. Fundacja Karla Dedeciusa przy Europejskim Uniwersytecie „Viadrina”
we Frankfurcie/O..... 512
9. Pod urokiem historii i kultury współczesnych Niemiec. Profesorowi dr hab.
Bogusławowi Drewniakowi w dniach Jubileuszu 529
10. „Gerhart Hauptmann i Karkonosze”. Konkurs Domu Carla i Gerharta
Hauptmannów na tłumaczenie wiersza. Szklarska Poręba, 14 września 2012 .. 541
11. „Takiego krytyka Niemcy nie będą już mieli...” Marcel Reich - Ranicki
2.06.1920 - 18.09.2013 545

12. Carl Hauptmann i krąg jego przyjaciół. Konferencja Domu Carla i Gerharta Hauptmannów. Szklarska Poręba 25-26.09.2014..... 553

V. Omówienia i recenzje 559

1. Maciej Fic: Wilhelm Szewczyk (1916-1991). Śląski polityk i działacz społeczny, Katowice 2007 561
2. Karl Dedecius: Europejczyk z Łodzi. Wspomnienia, Kraków 2008 564
3. Arkadiusz Baron: Max Pinkus 1857 — 1934. Śląski przemysłowiec i mecenas kultury, Opole 2008..... 566
4. Marcin Miodek: Niemcy. Publicystyczny obraz w „Pionierze”/”Słowie Polskim” 1945-1989, Wrocław 2008 569
5. Błażej Kaźmierczak: Dzieła Karla Dedeciusa. Wybór bibliograficzny adnotowany. Werke von Karl Dedecius. Annotierte Auswahlbibliographie, Wrocław-Dresden 2009 572
6. Gerhard Gnauck: Marcel Reich-Ranicki. Polskie lata, Warszawa 2009..... 576
7. Gerhart Pohl: Czy jestem jeszcze w swoim domu? Ostatnie dni Gerharta Hauptmanna, Warszawa 2010 578
8. Bogusław Drewniak: Teatr i film Trzeciej Rzeszy w systemie hitlerowskiej propagandy, Gdańsk 2011 581
9. Arcydzieła literatury niemieckojęzycznej. Szkice, komentarze, interpretacje, t. 1-2, pod red. Edwarda Białka i Grzegorza Kowala, Wrocław 2011 586
10. Adriana Pogoda-Kołodziejak: Zakon Krzyżacki w literaturze polskiej i niemieckiej XIX i pierwszej połowy XX wieku, Warszawa 2011 588
11. Mein Schlesien - meine Schlesier. Zugänge und Sichtweisen / Mój Śląsk — moi Ślązacy. Eksploracje i obserwacje, Teil 1/część 1, Hg. / red. Marek Hałub, Matthias Weber, Leipzig 2011 591
12. Traktaty polsko-austriackie z lat 1955-1989. Wybór umów dwustronnych, oprac. Agnieszka Kisztełińska-Węgrzyńska, Łódź 2011 593
13. 99 książek czyli mały kanon górnośląski, red. Zbigniew Kadłubek [przy współpracy Łucji Stanickowej], Katowice 2011 596
14. Otto Forst Battaglia, der unersetzliche Vermittler zwischen den Kulturen, hrsg. von Bogusław Dybaś, Jakub Forst - Battaglia, Krzysztof Huszcza, Wien 2011..... 597
15. Germanistik in Polen. Zur Fachgeschichte einer literaturwissenschaftlichen Auslandsgermanistik - 18 Portrats, hrsg. von Wojciech Kunicki und Marek Zybura, Osnabrück 2011 599
16. Stefan H. Kaszyński: Krótka historia literatury austriackiej, Poznań 2012 604
17. Edward Białek: Der Logaubund Liegnitz und die Zeitschrift „Die Saat” in der literarischen Kultur Niederschlesiens nach dem Ersten Weltkrieg, Dresden 2012 607
18. Carl i Gerhart Hauptmann - dzieło i modele jego odbioru, pod red. Edwarda Białka i in., Wrocław 2012 610
19. „In höchster Berliner Eile...“. Gerhart Hauptmann — Ivo Hauptmann. Briefwechsel, hg. von Harriet Hauptmann und Stefan Rohlf, Berlin 2012 612
20. Poetische Orte. Bilder und Texte von Ivo und Gerhart Hauptmann, hg. von Johanna Brade, Görlitz 2012..... 616
21. Maria Krysztofiak: Einführung in die Übersetzungskultur, Frankfurt/M 2013 618
22. Julian Tuwim. Karl Dedecius, Nasz 20 wiek. Unser 20. Jahrhundert, red. Marta Skłodowska, Łódź i in. 2013 620
23. Karl Dedecius: Szkiełko tłumacza i oko poety. Eseje, red. Andreas Lawaty, Kraków 2013 622
24. Ulrich Beck: Niemiecka Europa. Nowe krajobrazy władzy pod znakiem kryzysu. Warszawa 2013..... 625
25. Janusz Skowroński: Zapomniane tajemnice Karkonoszy, Warszawa 2013 627
26. Samotny wizjoner. Joseph Roth we wspomnieniach przyjaciół, esejach krytycznych i artykułach prasowych, pod red. Elżbiety Jogałły, Kraków-Budapeszt 2013..... 631
27. Mein Schlesien - meine Schlesier. Zugänge und Sichtweisen / Mój Śląsk - moi Ślązacy. Eksploracje i obserwacje, Teil 2 / część 2, (Hg. / red.) Marek Hałub, Matthias Weber, Leipzig 2014..... 634
28. Śląska Republika Uczonych, red. Marek Hałub i Anna Mańko-Matysiak, vol. 6, Dresden-Wrocław 2014 636
29. Gerhart Hauptmann. Neue Studien zu seinem Werk, hg. von Klaus

Hildebrandt und Stefan Rohlf, Berlin 2014.....	638
30. Carl und Gerhart Hauptmann - Jahrbuch, Bd. VII, hrsg. von Grażyna B. Szewczyk, 2013; Bd. VIII, hrsg. von Peter Sprengel, 2014	640
31. Erlebte und erinnerte Geschichte. Deutsch - polnische Biographien, hrsg. von Anna Warakomska unter Mitwirkung von Tomasz G. Pszczółkowski / Historia pamięcią pisana. Biografie polsko-niemieckie, red. Karol Czejarek, Krzysztof Garczewski, współpraca naukowa Tomasz G. Pszczółkowski, Pułtusk 2014 ...	642
VI. Aneks.....	645